UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET AF

DEN AF KUNGL. MAJ:T DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AF STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XXI.

REGLERING AF LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

BETRÄFFANDE

UNDERVISNINGSANSTALTERNA FÖR BARNMORSKOR.

092302

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1909

INNEHÅLL.

Sid.

Underdånig skrifvelse till Konungen . . . . . I—II.

Betänkande och förslag.

Inledning . . . . . 1.

Barnmorskeundervisningsanstalternas organisation och verksamhet 14.

Inkomna framställningar . . . . . 24.

Kommitténs förslag . . . . . 41.

Aflöningsförmåner . . . . . »

Aflöningsvillkor . . . . . 46.

Stater och kostnadsberäkning . . . . . 49.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att afgifva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., får härmed

i underdånighet öfverlämna delen XXI af kommitténs betänkanden, innefattande förslag i nämnda hänseende beträffande undervisningsanstalterna för barnmorskor.

Stockholm den 8 december 1909.

Underdånigst

F. H. SCHLYTERN.

TH. AF CALLERHOLM. PHILIP KLINGSPOR. CARL PERSSON.

RICHARD VIDE. IVAR WIJK.

Elis Sidenbladh.

Undervisningsanstalterna

för

barnmorskor.

Inledning.

Undervisning i barnförlossningskonst meddelades i äldre tider af samma lärare åt såväl läkare- som barnmorskeelever. Efter inrättandet år 1775 af allmänna barnbördshuset i Stockholm ägde ifrågavarande undervisning rum därstädes.

I den mån undervisningen blef mera omfattande och eleverna af bägge kategorierna flera, befanns ändring nödvändig i fråga om sättet för undervisningens meddelande; och sedan vid 1847—1848 årens riksdag särskildt belopp anslagits till aflöning för bestridande af barnmorskeelevernas undervisning, stadgades genom kungl. bref till sundhetskollegium den 9 mars 1849, att undervisningen för barnmorskelärlingar vid allmänna barnbördshuset därefter skulle bestridas af särskild, därtill utsedd lärare. Denne erhöll genom kungl. bref den 6 juli 1855 professors namn, heder och värdighet.

Uti proposition vid 1853—1854 årens riksdag äskade Kungl. Maj:t till inrättande af en ny undervisningsanstalt för barnmorskor ett årligt belopp att uppföras på ordinarie stat.

Såsom af ett propositionen bilagdt statsrådsprotokoll framgick, hade vederbörande kommunala myndigheter i Göteborg förklarat sig villiga att i ett sjukhus i nämnda stad, som då var under uppförande, upplåta den därstädes tillämnade särskilda afdelning för barnaföderskor till beredande af praktisk undervisning för barnmorskor, samt lämna rum inom sjukhuset för 6 barnmorskelärlingar jämte en lärosal, under villkor, bland andra, att den lärare, som blefve utsedd för barnmorskeundervisningen, jämväl öfvertoge och ensam ansvarade för läkarvården inom afdelningen för barnaföderskor, dock utan rätt till lön eller arfvode af sjukhusets medel.

Enligt af sundhetskollegium uppgjordt förslag till stat skulle vid anstalten finnas anställd, förutom barnmorskeläraren, en föreståndersk med aflöning af statsmedel.

Rikets Ständer beslöto i enlighet med Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning jämlikt skrifvelse den 25 oktober 1854 n:r 162.

Enligt nådigt bref till sundhetskollegium den 13 december 1855 gillade Kungl. Maj:t ett förslag till kontrakt med Göteborgs magistrat och stadens äldste angående barnmorskeundervisningsanstaltens inrymmande i Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i nämnda stad.

Äfven barnmorskeläraren i Göteborg tillerkändes jämlikt kungl. bref den 9 april 1858 professors namn, heder och värdighet.

Vid 1859—1860 årens riksdag beviljades ett årligt anslag till aflönande af en vid allmänna barnbördshuset i Stockholm antagen s. k. instruktionsbarnmorska, hvilken skulle hafva till åliggande att, jämte bestridandet af närmaste sjukvården å den åt barnmorskeläraren upplåtna afdelning af barnbördshuset, biträda denne lärare vid elevernas undervisning.

Sedan Rikets Ständer vid 1865—1866 årens riksdag hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning af behofvet af ökade lärarkrafter vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg, äskade Kungl. Maj:t vid 1867 års riksdag ett årligt anslag att såsom aflöning lika fördelas emellan två biträdande lärare, en vid hvardera anstalten. Denna framställning blef af Riksdagen beviljad, enligt skrifvelse den 8 maj 1867 n:r 65.

* * *

Innan kommittén öfvergår till att redogöra för den vid barnmorskeundervisningsanstalterna anställda personalens aflöningsförmåner, har kommittén ansett sig böra lämna en framställning af förhållandena mellan, å ena sidan, vederbörande undervisningsanstalt och, å andra sidan, den sjukvårdsinrättning, hvarest anstalten finnes inrymd.

Hvad då till en början barnmorskeundervisningen i Stockholm beträffar, ägde denna, såsom förut är nämndt, till en början rum å allmänna barn-

bördshuset och i samband med den undervisning i barnförlossningskonst, som där meddelades läkarelever. Men äfven efter inrättandet af den särskilda lärarbefattningen för barnmorskeundervisningen var undervisningsanstalten fortfarande gemensam.

Enligt kungl. reglementet för styrelsen och förvaltningen af allmänna barnbördshuset den 3 april 1852 var bestämdt, att artis obstetriciæ professorn vid karolinska institutet skulle vara barnbördshusets direktor och såsom sådan, bland annat, hafva närmaste inseendet öfver hälso- och sjukvården. Under tjänstledighet för direktor eller vid laga förfall för honom eller under vakans skulle det åligga barnmorskeläraren att på eget ansvar bestrida direktorsbefattningen. För öfrigt skulle det bero på sundhetskollegii och direktionens gemensamma pröfning att mellan direktor och barnmorskeläraren, efter omständigheterna, fördela sjukvården, till befrämjande af såväl dennas som undervisningens ändamålsenliga gång.

Emellertid måste vid flera tillfällen allmänna barnbördshuset utrymmas på grund af barnsängsfeberepidemier. På grund af det intresse, Stockholms kommun helt naturligt hade uti epidemiernas hämmande, togs som oftast dess medverkan i anspråk för anskaffande af annan lokal för de hjälpsökande kvinnorna, under det att den infekterade förlossningsanstalten underkastades rengöring och desinfektion. Vid ett tillfälle, år 1841, ordnades sålunda förlossningsrum på församlingarnas fattighus, och år 1850 inrättades för första gången af hufvudstadens myndigheter ett helt provisoriskt barnbördshus på Södermalm, under det att allmänna barnbördshuset, då beläget vid Fredsgatan, desinfekterades.

Äfven sedan ny byggnad för allmänna barnbördshuset öppnats å Kungsholmen år 1858, inträffade nya epidemier, och år 1864 måste anstalten ånyo utrymmas. Jämväl vid detta tillfälle hade Stockholms stad inrättat ett provisoriskt barnbördshus, där under tre månaders tid barnsängskvinnor mottogos. Läkarvården anförtroddes åt barnmorskeläraren, som dit förlade äfven barnmorskeundervisningen. Samma anordning måste äfven vidtagas år 1865. Men då allmänna barnbördshuset sedan åter till hela sin omfattning togs i bruk, fortsatte, det oaktadt, efter öfverenskommelse mellan Stockholms stads sundhetsnämnd och allmänna barnbördshusets direktion, det provisoriska barnbördshuset med sin verksamhet,

sedan barnmorskeläraren åtagit sig att besörja läkarvården samt instruktionsbarnmorskan och barnmorskeeleverna tillförbundits att besörja sjukvården och allt därmed sammanhängande arbete.

Jämlikt nådigt bref den 24 mars 1871 till sundhetskollegium medgaf Kungl. Maj:t, att den praktiska undervisningen vid den i Stockholm inrättade läroanstalten för barnmorskor finge fortfarande meddelas lärlingarna vid det af staden underhållna s. k. provisoriska barnbördshuset, tills vidare och så länge sådant kunde ske med fördel för undervisningen samt direktionen öfver allmänna barnbördshuset åt lärlingarna anskaffade och bekostade undervisningslokal jämte fri bostad. Sistnämnda villkor fullgjordes sedan sålunda, att Stockholms stad, mot ett hyresbidrag från allmänna barnbördshuset, tillhandahöll dels föreläsningssal dels husrum för det stadgade antalet frielever.

På grund af Kungl. Maj:ts berörda medgifvande meddelades barnmorskeundervisningen i Stockholm på Stockholms stads barnbördshus. Från att vara »provisoriskt» öfvergick detta till en permanent sjukvårdsinrättning, som dessutom tid efter annan undergick väsentliga förändringar och utvidgades så, att antalet där förlösta kvinnor var icke obetydligt större än motsvarande antal på allmänna barnbördshuset. Till följd af det ökade arbetet anslogos också af staden lönebidrag såväl åt instruktionsbarnmorskan som åt en öfverläkare och en biträdande läkare, till hvilka läkarbefattningar af stadens vederbörande myndighet antogos samma personer, hvilka förut blifvit i stadgad ordning antagna till lärare vid undervisningsanstalten för barnmorskor.

Den ändrade ställning, som allmänna barnbördshuset kommit att erhålla i fråga om undervisningen för barnmorskeelever, framgår tydligt af förnyade nådiga reglementet för styrelsen och förvaltningen af allmänna barnbördshuset den 28 januari 1898 (svensk författningssamling n:r 5). Uti nämnda reglemente har nämligen allt, som rör barnmorskeundervisningen, borttagits, med undantag allenast af den bestämmelsen, att undervisning i barnförlossningskonst skall vid ifrågavarande barnbördshus lämnas jämväl åt behörigen antagna barnmorskelärlingar, i fall särskilda omständigheter göra sådant nödvändigt. Äfven har barnmorskelärarens i 1852 års reglemente omförmälda befattning med allmänna

barnbördshusets förvaltning och läkarvård helt och hållet uteslutits i det förnyade reglementet.

I anledning af beslutadt uppförande inom kvarteret Grimman å Södermalm af nytt barnbördshus för staden ifrågasatte Stockholms stadsfullmäktige i underdånig skrifvelse den 1 februari 1902 årligt bidrag af staten till belopp af 5,000 kronor mot det att undervisning af barnmorskeelever finge meddelas å det nya barnbördshuset.

Stadsfullmäktige yttrade i nämnda skrifvelse, bland annat, följande.

Jämte det stadsfullmäktige den 1 februari 1902 anslagit ett belopp af 625,000 kronor för uppförande af ett nytt barnbördshus, hade i sammanhang därmed till ompröfning upptagits frågan, huruvida äfven den nya anstalten skulle upplåtas till barnmorskeundervisning, såsom alltsedan år 1865 varit fallet med stadens dåvarande barnbördshus. Någon skyldighet att lämna barnmorskeelever tillfälle till undervisning hade Stockholms kommun icke åtagit sig, utan måste denna skyldighet anses åligga direktionen öfver allmänna barnbördshuset i Stockholm.

Sålunda vore enligt kungl. brefvet till sundhetskollegium den 24 mars 1871, angående tillstånd att tills vidare förflytta den praktiska undervisningen af de i Stockholm antagna barnmorskelärlingar från allmänna till provisoriska barnbördshuset, denna undervisnings fortvaro vid provisoriska barnbördshuset beroende, bland annat, därpå, att direktionen öfver allmänna barnbördshuset åt lärlingarna anskaffade och bekostade undervisningslokal jämte fri bostad. Öfverenskommelsen i detta hänseende hade tillämpats så, att 6—12 frielever hade fri bostad i stadens barnbördshus. Allmänna barnbördshuset erlade till kommunen en årlig ersättning af 650 kronor.

I betraktande af den stora vikt, som för landet i dess helhet låge uppå, att utbildning i tillräckligt antal af i möjligaste måtto dugande och insiktsfulla barnmorskor främjades, och med tanke jämväl på de stora svårigheter för barnmorskeundervisningens ändamålsenliga anordnande, som skulle uppstå, om därutinnan då rådande förhållanden upphörde att bestå, hade stadsfullmäktige emellertid, därest det från statens sida ansåges önskvärdt, att barnmorskeundervisning skulle få meddelas jämväl vid det nya

barnbördshuset, funnit sig böra medgifva detta, dock under uttrycklig förutsättning, att vissa anordningar, afsedda att tillgodose kommunens och patienternas berättigade intressen, komme till utförande.

Då ett genomförande af dessa anordningar förutsatte ett aftal om större penningtillskott från staten än det, som dittills utgått för barnmorskeundervisningen vid södra barnbördshuset, syntes det stadsfullmäktige för frågans bedömande vara nödigt att något vidröra de fördelar och olägenheter, som detta aftal skulle medföra för de båda parterna.

De fördelar, staten kunde anses tillgodonjuta därigenom, att kommunens nya barnbördshus upplätes för bannmorskeundervisning, vore, enligt stadsfullmäktiges åsikt, påtagliga och mycket stora. Ett upphörande af den dittills rådande ordning syntes nämligen innebära nödvändighet för staten att antingen väsentligen utvidga det dåvarande allmänna barnbördshuset eller ock låta uppföra en ny, självständig förlossningsanstalt. Den betydande summa, stadsfullmäktige anvisat för åstadkommande af ett nytt barnbördshus för stadens behof, gåfve en god ledning för bedömande af, hvad en egen förlossningsanstalt, om ock något mindre, skulle kosta statsverket.

Såsom en fördel för kommunen kunde framhållas, att sjukhusets läkare, såsom på samma gång barnmorskelärare, för det dåvarande till största delen aflönades af staten, liksom ock att barnmorskeeleverna utförde en del arbeten, för hvilka kommunen eljest måste anställa aflönade biträden.

Enligt stadsfullmäktiges mening finge dock värdet af dessa förmåner icke öfverskattas. En sjukvårdsanstalt, å hvilken undervisning skulle meddelas åt omkring 60 elever, förlorade nödvändigtvis därigenom något af det lugn och den jämna gång, som förlänades åt densamma genom en väsentligt fåtaligare, fast anställd och i sina arbeten väl invand betjäning. Med 60 elever, i stället för ett tjugutal fasta biträden, kräfde en dylik vårdanstalt också en större uppsättning af inventarier. Kostnaderna för förbrukningsartiklar, äfvensom tvätt m. m., blefve äfven under denna förutsättning icke obetydligt ökade. Elever, som oupphörligt växlade, kunde helt visst icke heller inöfvas till samma aktsamhet om inrättningens tillhörigheter som en fåtaligare, fast anställd personal. För undervisningen vid barnbördshuset kräfdes ock, att åt en del lokaler, såsom t. ex. operationssal och demonstrationsrum, gåfves större dimensioner, än hvad eljest

behöfde blifva fallet, något som medförde ökade kostnader såväl vid första anläggningen som för uppvärmning, belysning och framtida underhåll.

De ekonomiska fördelar, staden genom inbesparande af en del aflöningar till läkare och personal vid det nya barnbördshuset kunde beräknas komma att åtnjuta vid ett bibehållande af barnmorskeundervisningen, vore sålunda, enligt stadsfullmäktiges åsikt, icke af den betydelse, att det för staden kunde vara af någon vikt, att undervisning komme att för framtiden meddelas äfven vid det nya barnbördshuset.

Såsom ett bestämdt villkor för att barnmorskeundervisningen skulle få meddelas vid det nya barnbördshuset ansågo sig stadsfullmäktige böra fordra, att barnmorskeeleverna skulle vara boende inom anstalten samt där intaga sina måltider.

Årliga kostnaden för anordnandet af ett internat för barnmorskeeleverna beräknades uppgå till omkring 12,000 kronor.

Till gäldande däraf hade stadsfullmäktige, i betraktande af det arbete, barnmorskeeleverna presterade till anstaltens förmån, ansett det vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att staden icke undandroge sig att lämna bidrag, liksom det ock å andra sidan syntes stadsfullmäktige uppenbart, att äfven staten, såsom hyra för undervisningslokalen äfvensom med hänsyn till fördelen att få den viktiga frågan om barnmorskeundervisningen mera betryggad och bättre ordnad än dittills, borde bestrida en del af kostnaderna. Detta statens bidrag hade stadsfullmäktige ansett böra bestämmas till 5,000 kronor årligen.

Under förutsättning, att staden sålunda beredde eleverna kostnadsfri bostad med flera förmåner, syntes desamma däremot själfva böra bestrida utgifterna för kosthållet samt tvätt af egna kläder.

Anordnandet af nämnda internat förutsatte, att hvarje elev förpliktades att under elevtiden vara boende inom anstalten samt att vid studiekursens början hos styrelsen för barnbördshuset eller i medicinalstyrelsens kamrerarkontor deponera den summa, som pröfvades vara behöflig för elevernas utspisning under lärotiden, äfvensom godkänd borgen för de kostnader, som utöfver detta belopp möjligen kunde uppstå.

Stadsfullmäktige förklarade sig villiga att medgifva, det undervisning åt barnmorskeelever finge, tills vidare och intill dess stadsfullmäktige annor-

lunda beslöte, meddelas å stadens nya barnbördshus, äfvensom att låta uppföra och utrusta till bostäder och hushåll för barnmorskeeleverna erforderliga lokaler samt bekosta underhåll af desamma och deras inventarier tillika med erforderligt ljus och bränsle, likasom ock att där anordna erforderliga undervisningslokaler, allt under villkor:

att staten, såsom hyra för undervisningslokalerna och till bestridande af en del af de utgifter, staden därigenom för barnmorskeundervisningens behöriga tillgodoseende åtagit sig, årligen bidroge med ett belopp af 5,000 kronor, att utgå så länge barnmorskeundervisningen vid anstalten fortfore;

att till bestridande af kostnaderna för elevernas utspisning hvarje elev, som önskade åtnjuta undervisning vid läroanstalten i Stockholm, förpliktades att hos styrelsen för södra barnbördshuset eller i medicinalstyrelsens kamrerarkontor deponera det belopp, som pröfvades därför erforderligt, jämte godkänd borgen för därutöfver möjligen uppkommande kostnader; samt

att eleverna förpliktades att vara boende inom anstalten.

På gifven anledning förklarade därefter stadsfullmäktige uti skrifvelse till Kungl. Maj:t den 1 februari 1904 sig medgifva, att de personer, som kunde framdeles varda utnämnda till lärare och biträdande lärare vid statens undervisningsanstalt för barnmorskor i Stockholm, i och med detsamma skulle anses förordnade att, så länge öfverenskommelsen om barnmorskeundervisningen vid nya södra barnbördshuset vore i gällande kraft, vara öfverläkare, amanuens eller biträdande läkare vid samma barnbördshus, dock under villkor,

dels att, innan lärarbefattning vid sagda undervisningsanstalt tillsattes, tillfälle bereddes Stockholms stads hälsovårdsnämnd att afgifva yttrande öfver de sökandes lämplighet med hänsyn till deras anställning såsom läkare vid barnbördshuset,

dels att bestämd föreskrift lämnades, att läraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen skulle vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som borde tillkomma en öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus,

dels ock att hälsovårdsnämnden vore oförhindrad att till direktör för barnbördshuset antaga lämplig person, oafsedt huruvida han vore anställd såsom läkare vid anstalten eller icke.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 24 mars 1905 af frågan om anslag till förbättrade anordningar för barnmorskeundervisningen i Stockholm yttrade vederbörande departementschef, bland annat, att han ansåge de villkor, som af stadsfullmäktige uppställts för barnmorskeundervisningens förläggande till stadens nya barnbördshus, vara för staten så fördelaktiga, att han icke tvekade förorda antagandet af det utaf stadsfullmäktige gjorda erbjudandet.

Bestämmelsen att lärare och biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalten skulle vara skyldiga att utan ersättning af kommunen bestrida läkarvård vid stadens barnbördshus behöfde ej, så länge dåvarande tjänstinnehafvare kvarstode, medföra ökade utgifter för statsverket, och äfven om det syntes sannolikt, att framdeles vid nytillsättning kraf på ökade aflöningsförmåner komme att framställas på grund af nämnda bestämmelse, ansåg departementschefen detta ej böra afskräcka från anbudets antagande.

Departementschefen framhöll vidare, att det af stadsfullmäktige gjorda erbjudandet visserligen ej innebure ett definitivt ordnande af omhandlade förhållanden, enär det tilltänkta aftalet skulle när som helst kunna uppsägas såväl af staten som af kommunen. Men enär de föreslagna anordningarna nog komme att under en lång framtid äga bestånd, och, då de sedan komme att ersättas af andra, det för barnmorskeundervisningen i Stockholm helt säkert ändock komme att kräfvas minst det statsanslag, hvarom fråga vore, ansåg departementschefen ej skäl föreslå, att de för ändamålet erforderliga medel skulle äskas allenast på extra stat.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t uti en till 1905 års Riksdag aflåten proposition, n:r 99, att Riksdagen måtte, med förklarande att de å allmänna barnbördshusets stat uppförda anslag till hyra för en lärosal, två rum åt tjänstgörande läkare och två rum åt barnmorskeelever, finge användas till täckande af andra behof för allmänna barnbördshuset, anvisa under allmänna barnbördshusets

stat ett särskildt anslag af 5,000 kronor till lokaler m. m. för barnmorskeundervisning.

Uti skrifvelse den 18 maj 1905, n:r 145, anmälde Riksdagen, att den beslutat i enlighet med Kungl. Maj:ts berörda framställning.

Genom nådigt bref till medicinalstyrelsen den 9 juni 1905 förklarade Kungl. Maj:t sig antaga berörda af Stockholms stadsfullmäktige gjorda erbjudande i fråga om anordnande af barnmorskeundervisning vid stadens nya barnbördshus äfvensom godkänna de af stadsfullmäktige därvid uppställda villkor. Tillika förordnade Kungl. Maj:t, att ofvannämnda af Riksdagen beviljade årliga anslag å 5,000 kronor skulle af medicinalstyrelsen tillhandahållas Stockholms stad från den tid, stadsfullmäktige i enlighet med ofvanberörda erbjudande till förfogande för undervisning åt barnmorskeelever i Stockholm ställde nämnda nya barnbördshus, hvarest denna undervisning därefter skulle bedrifvas tills vidare.

Därjämte fann Kungl. Maj:t godt godkänna de af stadsfullmäktige uppställda villkor för det af stadsfullmäktige lämnade medgifvandet rörande föreningen af lärar- och biträdande lärarbefattning vid undervisningsanstalten för barnmorskor i Stockholm med anställning såsom öfverläkare, amanuens eller biträdande läkare vid ifrågavarande barnbördshus. I sammanhang därmed föreskref Kungl. Maj:t ej mindre att, innan lärarbefattning vid sagda undervisningsanstalt tillsattes, tillfälle skulle genom medicinalstyrelsens försorg beredas Stockholms stads hälsovårdsnämnd att afgifva yttrande öfver de sökandes lämplighet med hänsyn till deras anställning såsom läkare vid barnbördshuset, än äfven att läraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen skulle vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som borde tillkomma en öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus.

Vidkommande barnmorskeundervisningen i Göteborg erinras från det föregående, hurusom undervisningsanstalten för barnmorskor enligt ingånget kontrakt från början var inrymd i Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Detta kontrakt uppsades sedermera af stadsfullmäktige i Göteborg till upphörande med 1872 års utgång, men tillkännagåfvo stadsfullmäktige i sammanhang därmed, att Göteborgs stad, som ämnade tillvägabringa en barnbördsanstalt utom nämnda sjukhus, vore villig att i den nya inrättningen inrymma undervisningslokal för barnmorskeelever, mot viss årlig ersättning.

På framställning af Kungl. Maj:t beviljade 1872 års Riksdag, enligt skrifvelse den 8 maj samma år n:r 16, ett årligt anslag såsom bidrag till beredande af lokal för barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg.

På grund af Kungl. Maj:ts bemyndigande träffades mellan sundhetskollegium och stadsfullmäktige i Göteborg år 1872 kontrakt om inrymmande af den i Göteborg inrättade undervisningsanstalt för barnmorskeelever uti den barnbördsanstalt, som staden utom Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset komme att tillvägabringa.

Enligt detta kontrakt skulle, liksom därförut varit fallet, den af Kungl. Maj:t förordnade och af staten aflönade barnmorskeläraren, med biträde af den af staten likaledes aflönade andre läraren, vara barnbördshusets läkare och ansvara för sjukvården inom detsamma.

Sistnämnda kontrakt utbyttes år 1892 mot ett nytt, hvilket gällde till år 1900. Då träffades, i sammanhang med uppförandet af nytt barnbördshus i Göteborg, mellan medicinalstyrelsen och stadsfullmäktige i nämnda stad ett nytt aftal, hvilket fortfarande är gällande. Uti detta aftal är intagen enahanda bestämmelse i fråga om barnmorskelärarens och andre lärarens skyldigheter, som funnits i de föregående kontrakten.

* * *

Vid 1879 års riksdag (skrifvelse den 19 maj 1879, n:r 47) fastställdes följande aflöningsstat för barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg.

	Kronor.		
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.
Undervisningsanstalten i Stockholm.			
1 barnmorskelärare	3,000	1,000	4,000
1 biträdande lärare, arfvode	—	—	1,500
1 instruktionsbarnmorska, arfvode	—	—	800
1 föreståndersk a, arfvode	—	—	300
Undervisningsanstalten i Göteborg.			
1 barnmorskelärare	3,000	1,000	4,000
1 biträdande lärare, arfvode	—	—	1,500
1 föreståndersk a och instruktionsbarnmorska, arfvode	—	—	800

Genom kungl. bref den 10 oktober 1879 stadgades, att, då barnmorskelärare vid någondera af ofvannämnda anstalter åtnjöte tjänstledighet, vare sig från tjänsten i dess helhet eller från föreläsningars hållande, han skulle till den vikarie, som kunde blifva förordnad att bestrida hans tjänstgöringsskyldighet, afstå tjänstgöringspenningarna för den tid, sådant förordnande varade; dock att tjänstgöringspenningar icke afstodes vid ledighet, som inträffade under ferier.

Enligt Riksdagens skrifvelse den 19 maj 1879, n:r 48, medgafs, att barnmorskelärarna i Stockholm och Göteborg skulle äga rätt att, då de uppnått 65 års ålder, efter afskedstagandet från tjänsten uppbära pension å allmänna indragningsstaten med det belopp, hvartill lönen uppginge.

På framställning af Kungl. Maj:t höjdes vid 1899 års riksdag arfvodena åt de biträdande lärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna från 1,500 till 2,500 kronor (se Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1899, n:r 67).

Förmån af semester tillerkändes barnmorskelärarna vid de ifrågavarande anstalterna genom beslut vid 1900 års riksdag. Med bifall till därom af Kungl. Maj:t gjord framställning höjde nämligen Riksdagen,

enligt skrifvelse den 14 maj 1900, n:r 79, nämnda anstalters ordinarie statsanslag med 125 kronor för hvardera anstalten till vikariatsersättning eller med sammanlagdt 250 kronor, på det barnmorskelärarna vid anstalterna måtte kunna årligen komma i åtnjutande af en och en half månads semester, därest medicinalstyrelsen funne sådan ledighet kunna utan hinder för göromålens behöriga gång medgifvas.

Enligt 5 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension inträder rätt att komma i åtnjutande af hel pension för lärare vid undervisningsanstalterna för barnmorskor vid 65 lefnads- och 25 tjänsteår.

Det torde här böra omnämnas, att äfven i Lund sedan slutet af 1700-talet funnits en undervisningsanstalt för barnmorskor, hvilken anstalt emellertid blifvit indragen i sammanhang med utfärdandet år 1907 af stadga för barnmorskeundervisningen.

Barnmorskeundervisningsanstalternas organisation och verksamhet.

Den 18 oktober 1907 utfärdade Kungl. Maj:t stadga för barnmorskeundervisningen (svensk författningssamling n:r 84).

§ 1. Enligt denna stadga sker utbildning af barnmorskor vid de för sådant ändamål inrättade läroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Vid hvardera läroanstalten mottagas lärjungar från alla delar af riket.

§ 2. Barnmorskeundervisningsanstalterna stå under öfverinseende af medicinalstyrelsen, som till Kungl. Maj:t afgifver förslag till besättande af lediga öfverlärarbefattningar, utser biträdande lärare och instruktionsbarnmorskor, antager lärjungar, ordnar och öfvervakar undervisningen, godkänner läroböcker samt handhafver till anstalterna anslagna penningmedel. Närmaste ledningen af hvardera anstalten tillkommer dess öfverlärare.

§ 3. För behörighet till öfverlärartjänst erfordras att vara legitimerad läkare samt att hafva förvärfvat omfattande kunskaper och erfarenhet i barnförlossningskonsten.

Vid inträffande ledighet af sådan tjänst skall medicinalstyrelsen kungöra tjänsten till ansökning ledig. Efter ansökningstidens utgång skall vederbörande öfverstyrelse beredas tillfälle att afgifva yttrande öfver de sökandes lämplighet med hänsyn till deras anställning såsom läkare vid barnbördshus, dit läroanstaltens verksamhet är förlagd. Medicinalstyrelsen uppför därefter å förslag tre sökande, om så många anmält sig och befunnits behöriga, samt afgifver sitt förord för den bland de sökande, som anses till tjänsten mest ägnad. Ansökningshandlingarna skola däruppå insändas till Kungl. Maj:t.

Öfverlärare benämnes professor.

§ 4. Professor vid barnmorskeundervisningsanstalt skall såsom *öfverlärare* i enlighet med ifrågavarande stadga och medicinalstyrelsens före-

skrifter leda och ansvara för barnmorskeundervisningen vid den läroanstalt, där han är anställd. Särskildt åligger det honom i denna egenskap:

att föranstalta om inträdespröfning med nyantagna barnmorskeelever;

att med tillhjälp af biträdande läraren och instruktionsbarnmorskan meddela undervisning åt anstaltens lärjungar och att därvid följa fastställd lärobok;

att förrätta föreskrifna afgångsförhör;

att utöfva tillsyn öfver lärjungarnas flit och uppförande under lärotiden;

att tillse, att föreskrifven matrikel och öfriga liggare ordentligen föras;

att utfärda barnmorskebref åt därtill berättigade barnmorskeelever och att förse brefven med anteckningar angående sedermera genomgångna kurser;

att ansvara för anstaltens undervisningsmateriel;

att vid sjukdom eller annat giltigt förfall för biträdande läraren hos medicinalstyrelsen föreslå nödiga åtgärder äfvensom att vid dylikt förfall för instruktionsbarnmorska förfara efter omständigheterna; samt

att årligen före mars månads utgång till medicinalstyrelsen afgifva fullständig berättelse öfver läroanstaltens verksamhet under det nästförflutna kalenderåret.

Professorn skall ock såsom *öfverläkare* besörja barnaföderskornas och de späda barnens vård vid barnbördshus, dit läroanstalten är förlagd, och därvid ställa sig till efterrättelse ej mindre allmänna författningar än äfven hvad för barnbördshuset gällande stadga eller andra föreskrifter innehålla.

Finner medicinalstyrelsen nödigt att infordra professors vid läroanstalt för barnmorskor yttrande i rättsmedicinska eller vetenskapliga frågor, som röra barnförlossningskonsten och dess utöfning, skall han afgifva sådant med möjligaste fullständighet och så skyndsamt omständigheterna medgifva. Han är ock pliktig att, när han i särskilda fall därom anmodas af medicinalstyrelsen, granska af barnmorskor afgifna berättelser angående af dem utförda instrumentalförlossningar och så fort ske kan inkomma till styrelsen med det yttrande, som föranledes af granskningen.

När så af medicinalstyrelsen förordnas, skall öfverläraren med barnmorskor anställa sådana förhör, som enligt särskild föreskrift skola hållas vid läroanstalten.

Öfverläraren äger årligen åtnjuta semester under en och en half månad, när medicinalstyrelsen finner sådant kunna ske utan hinder för göromålens behöriga gång. Tjänstledighet under högst tre månader kan beviljas honom af medicinalstyrelsen. Är han i behof af längre tids ledighet, skall ansökan därom göras hos Kungl. Maj:t.

§ 5. Till biträdande lärare vid undervisningsanstalt för barnmorskor kan endast legitimerad läkare antagas. Skall biträdande lärarbefattning tillsättas, kungöres befattningen till ansökning ledig. Sedan ansökningshandlingarna inkommit, infordrar medicinalstyrelsen yttrande öfver dem, dels, på sätt om öfverlärartjänst är bestämdt, från vederbörande öfverstyrelse för barnbördshus, dels från anstaltens öfverlärare, hvarefter medicinalstyrelsen utfärdar förordnande för den lämpligaste af de behöriga sökande.

Biträdande barnmorskelärare åligger:

att enligt professorns anvisning biträda vid lärjungarnas undervisning och vården af patienterna å barnbördshus, dit läroanstaltens verksamhet är förlagd;

att särskildt för lärjungarna förklarande genomgå inträffande mera lärorika förlossningsfall;

att vid förhör och examina föra protokoll efter vanligt eller föreskrifvet formulär;

att föra den föreskrifna matrikeln öfver barnmorskeeleverna med flera liggare;

att biträda öfverläraren vid uppsättandet af årsberättelsen öfver läroanstaltens verksamhet;

att vid förfall eller ledighet för professorn fullgöra dennes åliggande; samt

att i öfrigt ställa sig till efterrättelse hvad gällande författningar och föreskrifter innehålla.

Tjänstledighet under högst fjorton dagar kan beviljas biträdande läraren af öfverläraren; önskar han längre tjänstledighet, bör han ingifva ansökan därom, åtföljd af öfverlärarens yttrande, till medicinalstyrelsen.

Instruktionsbarnmorska antages, på vederbörande öfverlärares förslag, af medicinalstyrelsen med tre månaders ömsesidig uppsägning. Henne åligger: § 6.

att enligt gifna anvisningar fördela lärjungarna till tjänstgöring och ordna deras arbeten på barnbördshuset samt tillse, att god ordning af dem iakttages;

att leda och undervisa lärjungarna i de sysslor och handgrepp, som höra till de på barnbördshuset intagna barnaföderskornas undersökning och vård såväl före som under och efter förlossningen, samt att för detta ändamål själf utföra förlossningar och öfvervaka sådanas utförande af lärjungarna;

att likaledes handleda lärjungarna i vården af de nyfödda och späda barnen;

att med lärjungarna dels förbereda de uppgifter, lärarna förelägga dem, dels repetera hvad af lärarna blifvit föredraget;

att öfva lärjungarna i uppsättandet af berättelser öfver verkställda förlossningar samt att granska dessa berättelser, innan de till läraren öfverlämnas för journalens komplettering;

att, om lärjunge visat sig försumlig eller eljest felaktig, med allvar och saktmod tillrättavisa henne och underrätta vederbörande lärare om förhållandet; samt

att ställa sig till noggrann efterrättelse hvad öfverläraren anbefaller henne i afseende på undervisningen, sjukvården eller ordningen inom läroanstalten eller barnbördshuset.

Instruktionsbarnmorskan skall hafva sin bostad inom anstalten. Hon får icke mottaga gåfvor af lärjunge eller å anstalten vårdad barnaföderska och icke utan lärares tillstånd utfärda betyg af något slag.

Då annan barnmorska förordnas att biträda instruktionsbarnmorskan, skall hon i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse hvad för instruktionsbarnmorskan är föreskrifvet.

Undervisning meddelas vid barnmorskeläroanstalterna: § 7.

a) i allmän förlossningskonst åt i nedannämnda ordning antagna barnmorskeelever, samt

b) i instrumental förlossningskonst åt barnmorskor, som vid examen i den allmänna förlossningskonsten erhållit för kunskaper minst betyget med beröm godkänd.

Dessutom anställas vid barnmorskeundervisningsanstalterna, när omständigheterna därtill föranleda,

c) repetitionskurser för äldre barnmorskor.

Undervisningen är för alla lärjungar kostnadsfri. Af ett antal frielever åtnjutes därjämte under lärotiden understöd af läroanstalten.

Där bostad och utspisning mot bestämd afgift tillhandahållas lärjungarna vid läroanstalt, äro dessa pliktiga att begagna sig däraf. Hvarje barnmorskeelev, som önskar åtnjuta undervisning vid läroanstalten, skall fördenskull hos styrelsen för vederbörande barnbördshus deponera det belopp, som af styrelsen efter samråd med medicinalstyrelsen pröfvas erforderligt för betalning af bostad och kost under hennes lärotid, jämte godkänd borgen för därutöfver möjligen uppkommande kostnader.

§ 8. Den, som vill blifva antagen till barnmorskeelev och erhålla undervisning i allmän förlossningskonst, skall före juni eller december månads utgång göra ansökning därom, ställd till medicinalstyrelsen. Om afseende skall fästas å ansökningen, böra därvid vara fogade:

1:o) vederbörande pastors eller församlingsföreståndares intyg, att sökanden uppnått tjuguett men icke öfverskridit trettio år, samt att hon äger god frejd och godkännelig religionskunskap; börande intyget därjämte innehålla uppgift om hennes födelseort och hemvist, om huru hon förut försörjt sig samt, i händelse hon är gift eller änka, om mannens, men i annat fall om hennes faders yrke;

2:o) *antingen* intyg af ordinarie lärare vid allmänt läroverk eller folkskola, att han vid med sökanden högst sex månader före ansökningstidens utgång företagen pröfning funnit henne besitta a) färdighet att väl läsa innantill äfvensom förmåga att redogöra för det lästa och att någorlunda felfritt uppskrifva ett dikteradt stycke och skriftligen återgifva en muntlig framställning; b) färdighet i de fyra räknesätten i hela tal och bråk med tillämpning på praktiska uppgifter af lättfattligt innehåll, jämte öfning i enkel hufvudräkning; c) någon insikt i läran om människo-

kroppen, djuren och växterna efter någon kortfattad lärobok; samt d) en jämn och redig handstil; börande intyget innehålla särskildt vitsord för hvarje ämne och, om det utfärdats af folkskollärare, vara försedt med attest af skolrådets ordförande eller vice ordförande angående betygsgifvarens behörighet;

eller ock betyg från folkskoleseminarium eller högre läroanstalt, där sökanden åtnjutit undervisning, hvaraf kan slutas, att hon äger erforderliga kunskaper i förenämnda ämnen;

3:o) läkarbetyg enligt af medicinalstyrelsen fastställdt formulär; samt

4:o) intyg af två i sökandens hemort bosatta, välkända män, att hon äger erforderliga medel såväl för sitt uppehälle under lärotiden som till inköp, efter dess slut, af nödiga instrument.

Efter det vederbörande öfverlärare yttrat sig öfver ansökningarna och om det antal elever, som kan mottagas, antager medicinalstyrelsen på hans förslag barnmorskeelever. Styrelsens beslut om ansökningarna delgifves sökande från Stockholm hos styrelsen och annan sökande genom Konungens befallningshafvande, hvarvid sökande, hvilkens ansökning bifallits, tillika underrättas om dagen och timmen för inställelsen vid läroanstalten, om eventuell skyldighet för henne att hafva sin bostad och spisning vid läroanstalten och om den penningsumma och den borgen, hon då har att till styrelsen för vederbörande barnbördshus aflämna, samt därom att särskild inträdespröfning kommer att anställas, på hvars utgång slutligen beror, om sökanden kan blifva inskrifven såsom barnmorskeelev vid läroanstalten.

Med de sålunda antagna barnmorskeeleverna anställes efter ankomsten till läroanstalten inträdespröfning. Befinnes därvid någon antingen så okunnig i de i 2:o) af § 8 föreskrifna stycken, att hon anses icke kunna draga afsedd nytta af undervisningen, eller behäftad med för barnmorskeyrket hinderligt lyte eller af annan anledning uppenbarligen olämplig till barnmorska, må inträde vid anstalten kunna henne förvägras af öfverläraren. Har inträde vägrats elev, skall underrättelse därom äfvensom om skälen därför skyndsamt meddelas medicinalstyrelsen. Anser elev sig obehörigen utesluten, må hon hos medicinalstyrelsen söka ändring i öfverlärarens beslut. *§ 9.*

§ 10. Undervisningen i den allmänna förlossningskonsten meddelas under nio månader i följd åt hvarje uppsättning af barnmorskeelever, och ny kurs börjas årligen den 1 april och den 1 oktober. De tre första och de tre sista månaderna af hvarje kurs äro lästerminer. Praktiska öfningar och tjänstgöring på barnbördshus skola, där så ske kan, pågå under hela lärotiden.

Under lästerminerna hållas, då icke förlossningsoperation eller annat viktigt hinder mellankommer, af öfverläraren dagligen och af biträdande läraren tre gånger i veckan lektioner, hvilka skola så inrättas, att den fastställda läroboken hinner genomgås minst en gång under hvarje termin. Utom i den egentliga förlossningskonsten skall härvid undervisning meddelas eleverna i vården af nyfödda barn, rörande barnmorskereglementets innehåll, i uppsättandet af skriftliga berättelser om förloppet vid verkställda förlossningar samt i kunskapen om skyddskoppors förlopp och kännetecken och i utförandet af skyddskoppympning.

För att eleverna må bibringas öfning och färdighet i barnmorskeyrket skola de, i den mån sådant låter sig göra, fördelas till tjänstgöring på barnbördshusets skilda afdelningar, där de äro pliktiga att utföra alla de arbeten, öfverläraren bestämmer och som äro behöfliga för barnsängskvinnornas och de späda barnens vård. Denna tjänstgöring ordnas af öfverläraren, hvarvid behöfliga demonstrationer hållas af båda lärarna, och utöfvas därvid af instruktionsbarnmorskan den befattning, som i § 6 är bestämd.

§ 11. Med de barnmorskeelever, som genomgått fullständig kurs och anses äga de kunskaper och den färdighet, som erfordras för yrkets utöfvande, anställes i slutet af juni och december offentligt afgångsförhör. Förhöret hålles af öfverläraren på af honom utsatt dag i närvaro af en eller flera af medicinalstyrelsen därtill utsedda läkare, som äga att, om de så för godt finna, taga del i förhöret. Dessa läkare äfvensom vederbörande förste stadsläkare kallas genom öfverlärarens försorg i god tid till förhöret.

Omedelbart efter slutadt förhör tillkännagifver öfverläraren de betyg, som tilldelats eleverna. Betygsgraderna äro: berömlig, med beröm godkänd, godkänd och icke godkänd. Betyg bör afgifvas särskildt för kunskaper och särskildt för färdighet.

För godkända elever utfärdar öfverläraren enligt af medicinalstyrelsen fastställdt formulär barnmorskebref, däri betygen införas. Barnmorskebrefven jämte förteckning öfver de examinerade samt för hvar och en af dem ett belopp af tre kronor, som de hafva att erlägga till barnmorskornas understödskassa, insändas ofördröjligen till medicinalstyrelsen, som å hvarje bref låter anteckna bevis, att det uppvisats för styrelsen. Innan barnmorskebref blifvit försedt med sådant bevis, hvilket gäller såsom legitimation, berättigar det icke till yrkets utöfning.

Då utexaminerad elev skall lämna läroanstalten, bör öfverläraren öfvertyga sig om, att hon försett sig med de för barnmorskeyrket nödvändigaste instrument och apparater. Han skall ock till hvarje elev kostnadsfritt öfverlämna ett exemplar af gällande barnmorskereglemente, som för ändamålet tillhandahålles af medicinalstyrelsen.

Barnmorskeelev, som ej ansetts mogen för afgångspröfning, eller som därvid icke godkänts, må af öfverläraren kunna tillåtas att ytterligare en lästermin deltaga i undervisningen och därefter undergå examen. *§ 12.*

Kurser i instrumental förlossningskonst skola vid barnmorskeundervisningsanstalt årligen hållas under månaderna januari—mars och juli—september. *§ 13.*

Rätt att deltaga i sådan kurs har hvarje barnmorska, som i allmänna förlossningskonsten undfått erforderligt betyg och hos öfverläraren vid den läroanstalt, där hon undervisats, anmäler sig till kursens genomgående omedelbart efter afslutad kurs i den allmänna förlossningskonsten.

Barnmorska, som, längre eller kortare tid sedan hon blifvit utexaminerad i den allmänna förlossningskonsten, önskar deltaga i instrumentkurs, kan ock erhålla tillträde därtill, men har att därom hos medicinalstyrelsen göra ansökan, åtföljd af:

1:o) prästbetyg angående sökandens ålder och frejd;

2:o) intyg af vederbörande tjänsteläkare i den ort, där sökanden haft sin verksamhet, att hon gjort sig känd för duglighet såsom barnmorska och för ett hedrande uppförande; samt

3:o) styrkt afskrift af barnmorskebrefvet.

Medicinalstyrelsen beslutar öfver ansökningen, sedan vederbörande öfverlärares yttrande inhämtats, och meddelar styrelsen sökanden besked på sätt i § 8 är bestämdt för sökande till barnmorskeelevplatser.

Under första månaden af hvarje kurs och därefter i mån af behof hållas af endera läraren dagliga lektioner, och ordnas turen mellan lärarna så, att de, om ej annorlunda öfverenskommes, bestrida undervisningen under hvarannan kurs. Praktiska öfningar anordnas på vederbörande barnbördshus, där deltagarinnorna i kursen hafva att under hela tiden tjänstgöra så, som i fråga om barnmorskeelever är bestämdt.

Vid slutet af hvarje instrumentkurs hålles med deltagarinnorna afgångsförhör och gifvas betyg, hvarvid i tillämpliga delar skall iakttagas hvad i § 11 är föreskrifvet om afgångsförhör med barnmorskeelever. Betygen tecknas af läraren på barnmorskebrefvet.

Förteckning öfver de barnmorskor, som godkänts i den instrumentala förlossningskonsten, insändes omedelbart efter slutet af hvarje kurs af öfverläraren till medicinalstyrelsen.

§ 14. Under lärotiden njuta lärjungarna skydd och hägn vid läroanstalten. De skola vara sina lärare och öfverordnade skyldiga aktning och lydnad i allt, som rörer undervisningen och tjänstgöringen, samt äro pliktiga att ställa sig till noggrann efterlefnad den vid barnbördshuset gällande ordning.

Barnmorskeelev, som under lärotiden utmärker sig för flit, god fattningsgåfva och ordentlighet samt är i behof af understöd, må af öfverläraren anmälas hos medicinalstyrelsen till erhållande af frielevplats. Den, som tillerkänts sådan förmån, åtnjuter den, endast så länge hon gör sig förtjänt däraf.

Skulle lärjunge visa sig håglös eller försumlig eller göra sig skyldig till olydnad, hårdhet emot sjuka, sedeslöshet eller annan svårare förseelse, skall läraren meddela henne varning. Låter hon icke däraf rätta sig, skall anmälan göras hos medicinalstyrelsen, som äger pröfva, huruvida och för huru lång tid den felande bör från läroanstalten skiljas, och är hon, till dess styrelsen meddelat sitt beslut, icke berättigad att deltaga i undervisningen.

§ 15. Repetitionskurser för äldre barnmorskor anordnas af medicinalstyrelsen i mån af behof och då medel för ändamålet stå till styrelsens förfogande. De fortgå under minst fjorton dagar åt gången och hafva till ändamål att bereda tillfälle åt barnmorskorna i riket att dels upplifva

hvad de under sin första lärotid inhämtat, dels lära känna nyare framsteg inom barnförlossningskonsten.

Tiden för repetitionskurserna bestämmes årligen, efter öfverlärarnas hörande, af medicinalstyrelsen, som därom underrättar de olika länens förste provinsialläkare samt vederbörande stadsläkare i Stockholm, Göteborg och Malmö, på hvilka det ankommer att lämna barnmorskorna kännedom om kurserna, mottaga ansökningar om deltagande och efter inhämtande af vederbörande öfverlärares besked om det antal barnmorskor, som kan mottagas, utse deltagarinnor. Dessa skola till läroanstalten medföra sina barnmorskebref, å hvilka läraren har att verkställa anteckning om genomgången kurs.

Barnmorska, som i den ordning, barnmorskereglementet föreskrifver, hänvisats till läroanstalt för undergående af nytt förhör, skall lämnas tillfälle att vid anstalten någon tid före förhöret begagna undervisningen. *§ 16.*

Vid hvarje undervisningsanstalt skola föras: *§ 17.*

dels matrikel öfver alla vid anstalten inskrifna barnmorskeelever, upptagande för hvar och en nummer, fullständigt namn, födelsedag, hemort (län och församling), inskrifningsdag, medförda intyg om kunskaper, verkställda förlossningar, dag för afgångsförhör och instrumentexamen samt erhållna betyg;

dels förteckning öfver barnmorskor, som deltagit i repetitionskurser, angifvande tiden för dessa;

dels diarium öfver inkommande handlingar och konceptbok till utgående skrifvelser;

dels ock inventarieförteckning öfver undervisningsmateriel och andra läroanstalten särskildt tillhörande inventarier.

Inkomna framställningar.

Genom kungl. cirkulär den 25 oktober 1901 anbefalldes ämbetsverk och myndigheter att hvar för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum för tiden efter år 1902.

Medicinalstyrelsens utlåtande 26/5 1902.

I anledning däraf afgaf medicinalstyrelsen den 26 maj 1902 underdånigt utlåtande, hvilket från civildepartementet öfverlämnades till kommittén med skrifvelse den 23 oktober 1902.

Uti nämnda utlåtande framhöll medicinalstyrelsen att, då barnmorskelärarna på grund af den vetenskapliga utbildning, som af dem fordrades, och deras viktiga ämbetställning snarast syntes vara att jämföra med ordinarie professorer exempelvis vid karolinska institutet, det kunde ifrågasättas, huruvida icke dem borde tillerkännas jämväl samma aflöningsförmåner, som ordinarie professorer då åtnjöte. Så stor förhöjning, eller med 2,000, högst 3,000 kronor, vore dock enligt styrelsens mening icke erforderlig, dels emedan barnmorskelärarna (åtminstone den i Stockholm) åtnjöte särskild ersättning från kommunen för den läkarvård de utöfvade vid dess barnbördshus, dels emedan de hade tillfälle att genom enskild praktik bereda sig afsevärda inkomster.

Medicinalstyrelsen föreslog därför endast en höjning af tjänstgöringspenningarna från 1,000 till 1,500 kronor samt ett ålderstillägg å 500 kronor efter 10 år.

För biträdande barnmorskelärarna, hvilka så sent som år 1899 erhållit en väsentlig löneförbättring, syntes medicinalstyrelsen någon ytterligare förhöjning ej behöfva ifrågakomma.

Enligt hvad medicinalstyrelsen erinrade, åtnjöto instruktionsbarnmorskan vid anstalten i Stockholm samt föreståndersskan, tillika instruktionsbarnmorska, vid anstalten i Göteborg hvar för sig arfvode af 800 kronor och erhöllo dessutom af kommunerna bostad, ved och kost samt särskilda arfvoden för det sjukvårdsarbete, de förrättade på anstalterna. Något behof af tillökning i aflöningen af statsmedel för dessa funktionärer skulle därför,enligt medicinalstyrelsens mening, icke föreligga, därest icke den på senare tider uppkomna sträfvan att för dessa viktiga platser förvärfva kvinnor ur de bildade klasserna förtjänade att understödjas. Men äfven för detta ändamål syntes medicinalstyrelsen en förhöjning med 100 kronor till 900 kronor för det dåvarande vara tillräcklig.

Medicinalstyrelsens und. skrifvelse 9/10 1908.

Uti skrifvelse till Kungl. Maj:t den 9 oktober 1908 gjorde medicinalstyrelsen framställning om ökad aflöning åt lärare, biträdande lärare och instruktionsbarnmorskor vid ifrågavarande undervisningsanstalter. I denna skrifvelse med en därtill hörande promemoria anfördes hufvudsakligen följande.

Barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg hade under de senare åren undergått så betydande förändringar, att medicinalstyrelsen funnit nödigt föreslå ändringar äfven i de för dessa anstalters tjänstemän m. fl. gällande lönestater.

Styrelsen erinrade till en början om stadgan för barnmorskeundervisningen den 18 oktober 1907. Därigenom hade barnmorskelärarnas åligganden fastställts och ordnats samt läroanstalternas undervisningsplan noggrant bestämts. Bland annat innefattade denna plan, att läseterminer skulle pågå under månaderna april—juni och oktober—december samt att kurser i instrumentförlossningskonst skulle hållas under månaderna januari—mars och juli—september. Några ferier funnes således icke för lärarna, hvilka endast genom att begagna semester eller tjänstledighet kunde bereda sig någon hvila.

Om undervisningen också under en följd af år redan före stadgans utfärdande varit ordnad på hufvudsakligen samma sätt, så hade dess oafbrutna fortgående året om först genom den nya författningen blifvit fastslaget och gjordt till ett bestämdt åliggande för lärarna.

Med den nya stadgans tillkomst hade därjämte den förutvarande läroanstalten i Lund indragits, så att äfven dess elever blifvit hänvisade till läroverken i Stockholm och Göteborg. Elevantalet hade också vuxit särskildt i Göteborg, där för det dåvarande utexaminerades nästan lika många barnmorskor som i Stockholm eller 50 à 60 om året.

De båda barnbördshusen i Stockholm och Göteborg, till hvilka undervisningen vore förlagd, tillhörde dessa städer, med hvilka särskilda aftal beträffande barnmorskeelevers mottagande vore af Kungl. Maj:t eller, på befallning, af medicinalstyrelsen upprättade.

Hvad Stockholmsanstalten beträffade, hade sådant aftal den 9 juni 1905 af Kungl. Maj:t godkänts i enlighet med vissa af Stockholms stadsfullmäktige uppställda fordringar. Uti detta aftal vore med afseende på barnmorskelärarnas åligganden föreskrifvet, bland annat, att läraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen skulle vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som borde tillkomma öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus.

Visserligen hade stadsfullmäktige icke ännu indragit de arfvoden å 1,500 kronor, som öfverläraren och biträdande läraren hvar för sig af gammalt årligen uppburit från staden för sin verksamhet såsom *läkare* vid barnbördshuset. Men å andra sidan hade ingen förhöjning i arfvodet gifvits och syntes icke heller komma att af staden gifvas, oaktadt anstalten, som efter en ombyggnad år 1881 hade 36 sängar och därefter småningom utvuxit, vid barnbördshusets nyligen skedda betydliga utvidgning erhållit 100 bäddar, hvartill i händelse af behof kunde läggas ett afsevärdt antal reservsängar. Läkarvård måste således gifvas åt ett mycket ökadt antal barnsängskvinnor; under det att de nyintagna kvinnorna år 1882 varit 876, år 1892 1,419 och år 1902 2,210, uppginge motsvarande antal år 1907, det första efter nybyggnaden, till 3,241, hvilket antal emellertid under år 1908 syntes komma att ej obetydligt öfverskridas.

Instruktionsbarnmorskan i Stockholm uppbure af staden för sin verksamhet såsom föreståndersk a 600 kronor om året jämte bostad och kost. Äfven för henne hade arbetet mycket ökats icke blott i sammanhang med anstaltens utvidgning, utan äfven på den grund att eleverna — jämväl enligt stadsfullmäktiges fordran — dåmera skulle bo vid barn-

bördshuset och där oafbrutet vara under instruktionsbarnmorskans uppsikt.

Vidkommande anstalten i Göteborg erinrade medicinalstyrelsen, hurusom genom det i det föregående omnämnda kungl. brefvet den 13 december 1855 ett aftal godkändes, enligt hvilket undervisning för barnmorskeelever anordnades vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset å en särskild afdelning för 15 barnaföderskor. Enligt berörda aftal skulle barnmorskeläraren ansvara för sjukvården å nämnda afdelning »utan att för sistnämnda befattning af staden eller sjukhuset njuta någon ersättning». Aftalet hade öfverflyttats, på enahanda villkor som förut, med ingången af år 1873 å ett särskildt barnbördshus och slutligen den 1 oktober 1900 på en då nybyggd sådan anstalt. Denna, som under år 1906 mottog 1,322 patienter, rymde efter en år 1908 verkställd utvidgning 96 sängar för förlossningskvinnor.

Den paragraf i gällande aftal, som hade afseende på barnmorskelärarnas tjänsteåliggande, hade följande lydelse: »Den af Kungl. Maj:t förordnade och af staten aflönade barnmorskeläraren skall med biträde af den likaledes af staten aflönade andre läraren vara barnbördshusets läkare och för sjukvården ansvara». Emellertid hade staden åt öfverläraren och biträdande läraren anslagit respektive 1,200 och 800 kronor i årliga arfvoden.

Om föreståndersknan sades i aftalet, att hon skulle aflönas af staten men erhålla hyresfritt två lämpligt belägna rum, hvarjämte hon af barnbördshuset kostnadsfritt skulle åtnjuta värme, belysning och lämplig kost. Dessutom uppbure hon emellertid af staden ett arfvode af 240 kronor per år. Något internat för eleverna så som vid barnbördshuset i Stockholm funnes icke i Göteborg.

För statens barnmorskeundervisningsanstalter i Stockholm och Göteborg hade, erinrade medicinalstyrelsen, den ännu hufvudsakligen gällande aflöningsstaten fastställts år 1879. Enligt 1879 års stat skulle för hvardera anstalten utgå aflöningar till 1 barnmorskelärare och 1 biträdande lärare, till den senare såsom arfvode. Därjämte vore beträffande barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm — eller rättare allmänna barnbördshuset, dit undervisningen af barnmorskor förut hört — upptagna arfvoden för 1

instruktionsbarnmorska och 1 föreståndersk a. För anstalten i Göteborg vore dessa senare befattningar sammanslagna till en. Emellertid hade de båda anstalterna sedermera blifvit likställda jämväl i afseende på kvinnlig personal, i det att den nyssnämnda föreståndersk an i Stockholm fått sin tjänstgöring helt och hållet förlagd till allmänna barnbördshuset och således icke tjänstgjorde vid barnmorskeundervisningen.

Rörande aflöningsförhållandena för personalen vid barnmorskeundervisningsanstalterna yttrade medicinalstyrelsen vidare, att det syntes styrelsen uppenbart, hurusom de i dess ofvan åberopade underdåniga skrifvelse den 26 maj 1902 föreslagna aflöningarna icke numera vore tillräckliga. Den högst betydliga ökningen under de senare åren af alla lefnadskostnader hade föranledt långt större höjning i aflöningarna för tjänstemän i liknande befattningar än år 1902 kunde sättas i fråga. Därtill komme, hvad Stockholm anginge, den ofvanberörda öfverenskommelsen med stadsfullmäktige af år 1905, enligt hvilken såväl läraren som biträdande läraren förpliktats att, utan ersättning af staden, besörja sjukvården på stadens nya stora barnbördshus. Medicinalstyrelsen ansåg därför, att ganska stora löneförhöjningar måste vidtagas.

Såsom i viss mån jämförliga med öfverlärarbefattningarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna framhöll medicinalstyrelsen öfverläkartjänsterna vid de hospital, där undervisning ägde rum, nämligen i Uppsala, där öfverläkaren åtnjöte 9,000 kronor (6,500 såsom öfverläkare + 2,500 såsom professor), och i Stockholm, där hans aflöning uppginge till 8,000 à 8,600 kronor (4,000 kronor såsom öfverläkare + 4,000 såsom professor + ett ålderstillägg af 600 kronor), till hvilka förmåner ytterligare komme boställsvåning och en del andra naturaförmåner.

Emellertid ansåg sig medicinalstyrelsen böra erinra, att barnmorskelärarna syntes hafva bättre tillfälle till enskild läkarverksamhet än nyssberörda hospitalsöfverläkare och professorer, hvarför medicinalstyrelsen icke ville för de förra föreslå lika stora aflöningar, som gällde för de senare. Däremot höll styrelsen före, att barnmorskelärarnas aflöning icke borde blifva lägre än professorsaflöningarna vid karolinska institutet, hvilka enligt 1908 års Riksdags beslut bestämts till 5,000 kronor i lön och 2,500

i tjänstgöringspenningar, således tillsammans 7,500 kronor, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års tjänstgöring.

I detta sammanhang anmälde medicinalstyrelsen en styrelsens underdåniga skrifvelse bifogad skrift, dagtecknad den 28 augusti 1908, från biträdande barnmorskelärarna i Stockholm och Göteborg.

I denna skrift hade framhållits, att undervisningen vid ifrågavarande läroanstalter fortginge hela året utan afbrott, hvarvid de biträdande lärarna undervisade 3 dagar i veckan, samt att de på grund däraf kunde anses vara i samma behof af kostnadsfri ledighet som öfverlärarna och med biträdande lärarna jämställda öfriga statstjänare. Enligt kungl. brefvet den 25 maj 1900 hade sådan förmån medgifvits åt öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna.

De biträdande lärarna anhöllo, att medicinalstyrelsen ville ingå till Kungl. Maj:t med hemställan om propositions aflåtande till 1909 års Riksdag om förmånen af semester jämväl för biträdande lärarna och i sammanhang därmed hemställa om ökning af respektive aflöningsstater med 125 kronor för vikaries aflönande under semestern.

Under erinran att de biträdande barnmorskelärarna åtnjöte af staten 2,500 kronor i årsarfvoden, yttrade medicinalstyrelsen vidare, att med den utveckling läroanstalterna fått och då de biträdande lärarna vid semester eller förfall för öfverlärarna borde vara fullt kompetenta att på egen hand leda och handhafva undervisningen, det vore angeläget, att befattningarna finge karaktären af ordinarie tjänster.

Med afseende därpå äfvensom af de skäl, som enligt styrelsens mening i allmänhet förelåge för höjda aflöningar, föreslog styrelsen, dels att aflöningen för de biträdande barnmorskelärarna måtte höjas till 3,600 kronor, dels att densamma måtte fördelas i lön 2,400 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor.

I sammanhang därmed framhöll medicinalstyrelsen, att rätt till semesterledighet borde tillerkännas dessa tjänstemän, så mycket hellre som de ej åtnjöte några ferier. Angående semestertidens längd, hvarom de biträdande barnmorskelärarna i sin ofvan omnämnda skrift till medicinalstyrelsen icke uttalat sig, hemställde styrelsen, att den måtte bestämmas till en månad eller lika lång tid, som bestodes provinsialläkare. Vid bi-

fall därtill borde staten för hvardera anstalten ökas med begärda 125 kronor om året såsom bidrag till vikaries aflönande under semestern.

För instruktionsbarnmorskorna, till hvilka de respektive städerna lämnade jämförelsevis mera afsevärda lönebidrag än till läkarna, ansåg medicinalstyrelsen sig sakna anledning föreslå större förhöjning i årsaflöningen än den i styrelsens underdåniga skrifvelse den 26 maj 1902 föreslagna, nämligen med 100 kronor eller till 900 kronor.

Vidkommande särskildt befattningarna vid läroanstalten i Göteborg, syntes det styrelsen vara otvifvelaktigt, att dem påhvilande skyldigheter vore rätt mycket mindre betungande än motsvarande arbetsbörda i Stockholm, där barnbördshuset vore nära på dubbelt så stort som i Göteborg. Däruti ansåg styrelsen dock icke ligga tillräcklig anledning att ifrågasätta lägre aflöningar i Göteborg än i Stockholm, isynnerhet som elevantalet och således undervisningsskyldigheten på båda ställena dåmera vore ungefärligen desamma, och likartade befattningar plägade aflönas med samma belopp. Största skiljaktigheten vid de båda läroverken syntes uppkomma däraf, att eleverna i Stockholm bodde inom barnbördshuset, hvilket icke vore händelsen i Göteborg. Men instruktionsbarnmorskan i Stockholm, som däraf mest berördes, åtnjöte också ett betydligt större arfvode af Stockholms stad än hennes ämbetssyster i Göteborg uppbure af denna stad.

Den årliga anslagsökning, som betingades af medicinalstyrelsens gjorda hemställanden, belöpte sig till 9,650 kronor.

Slutligen föreslog medicinalstyrelsen, att staten för allmänna barnbördshuset, som dittills upptagit äfven staten för Stockholms undervisningsanstalt för barnmorskor, måtte delas i tvenne stater, en för hvardera anstalten, hvarigenom större reda skulle ernås. Vid bifall därtill skulle således särskilda stater uppgöras för allmänna barnbördshuset, barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm och barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg.

Medicinalstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå näst sammanträdande Riksdag att, med godkännande af förslag till särskilda tre stater för allmänna barnbördshuset, barnmorskeundervisningsanstalten i

Stockholm och barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg, öka de nu uti ifrågavarande hänseenden utgående anslag med 9,650 kronor.

Vid medicinalstyrelsens skrifvelse fanns fogad en bilaga af följande innehåll, utvisande dels fördelningen år 1908 af anslagen till barnmorskeundervisningen och allmänna barnbördshuset, dels ock de af medicinalstyrelsen föreslagna ändringar uti ifrågavarande anslag.

Dispositionen år 1908.	Kronor.		
Allmänna barnbördshuset och barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm kronor 40,385, att uppbäras af			
a) direktionen för allmänna barnbördshuset, från medicinalstyrelsen på rekvisition utanordnade	25,000*		
hvarjämte till direktionen skulle återbäras af föreståndersken från medicinalstyrelsen erhållna	300	25,300	

* Anslaget å 25,000 kronor fördelades på följande sätt:	Kronor.		
till hyra för vissa lokaler enligt kungl. bref den 3 februari 1841	800		
» inköp och underhåll af instrument	75		
» premier för barnmorskeelever (*att utgå till barnmorskeundervisningsanstalten*)	75		
» understöd åt barnmorskeelever	372		
» ersättning för förut erhållen hyra för koppympningshuset (kungl. bref den 8 december 1819)	150	1,472	
kungl. bref den 11 december 1863	—	8,028	
» » den 18 maj 1878	—	5,500	
» » den 19 maj 1899	—	6,000	
» » den 7 juni 1901	—	4,000	25,000

	Kronor.		
Transport	—	25,300	
b) barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm löner och vikariatsersättning enligt stat med frånräknande af nyssnämnda 300 kronor	7,425		
till understöd åt frielever	2,160		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriel	500	10,085	
Stockholms stad, hyra för lokaler . . .	—	5,000	40,385
Göteborgs undervisningsanstalt för barnmorskor löner och vikariatsersättning enligt stat	—	7,425	
till frilärlingars underhåll, hyra, bränsle, lyse, inventarier, undervisningsmateriel, m. m. enligt kungl. bref den 2 juni 1893 . . .	—	2,600	10,025
			50,410
Föreslagen ändring:			
Allmänna barnbördshuset:			
1 föreståndarska	300		
till inköp och underhåll af instrument	75		
till barnbördshusets öfriga verksamhet jämlikt särskilda kungl. bref beviljade medel, med undantag af 75 kronor till premier, som upptagas här nedan. . .	24,850	25,225	
Undervisningsanstalten för barnmorskor i Stockholm: lön. tjänstgöringsp.			
1 barnmorskelärare 5,000 2,500	7,500		
Anm. Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.			
1 biträdande lärare 2,400 1,200	3,600		
1 instruktionsbarnmorska	900		
Transport	12,000	25,225	

			Kronor.		
Transport			12,000	25,225	
vikariatsersättning för barnmorskeläraren			125		
» » biträdande läraren			125		
premier för barnmorskeelever			75		
understöd åt barnmorskeelever			2,160		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriel			500		
till lokaler m. m. för barnmorskeundervisning			5,000	19,985	
Undervisningsanstalten för barnmorskor i Göteborg:	lön.	tjänstgöringsp.			
1 barnmorskelärare	5,000	2,500	7,500		
Anm. Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.					
1 biträdande lärare	2,400	1,200	3,600		
1 föreståndersk a och instruktionsbarnmorska			900		
vikariatsersättning för barnmorskeläraren			125		
» » biträdande läraren			125		
till frilärlingars underhåll m. m.			2,600		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriel (enligt medgifvande af 1908 års Riksdag)			500	15,350	60,560

Öfver den framställning från medicinalstyrelsen, hvarför nu senast redogjorts, afgaf statskontoret, till följd af kungl. remiss, den 14 december 1908 underdånigt utlåtande och anförde däruti hufvudsakligen följande. *Statskontorets utlåtande 14/12 1908.*

Barnmorskelärarna åtnjöte en aflöning af 4,000 kronor af statsmedel äfvensom ett arfvode å 1,500 kronor af Stockholms och 1,200 kronor af Göteborgs stad för deras befattning med läkarvården vid

stadens barnbördshus. Medicinalstyrelsen hade för dessa tjänstemän ifrågasatt en aflöning af 7,500 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år, hvilken aflöning, ålderstillägget oberäknadt, innebure en löneförhöjning af mer än 80 procent af deras nu af statsmedel utgående aflöning.

Den sålunda ifrågasatta aflöningen syntes visserligen statskontoret vara ganska högt tilltagen, men som statskontoret icke vore i tillfälle att ingå i bedömande af den reela grunden för den af medicinalstyrelsen gjorda jämförelsen mellan barnmorskelärarnas löneförmåner, å ena sidan, samt hospitalsöfverläkarnas och professorernas vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, å andra sidan, ansåg statskontoret sig icke kunna föreslå någon nedsättning af de påyrkade lönebeloppen, och detta med särskild hänsyn därtill att, enligt hvad i ärendet vore upplyst, de för närvarande till barnmorskelärarna utgående arfvodena från städerna Stockholm och Göteborg när som helst kunde dem fråntagas, i hvilken händelse i deras aflöningar af statsmedel alltså komme att inbegripas ersättning jämväl för den af dem bestridda läkarvården vid de kommunala barnbördshusen.

De för biträdande lärarna och instruktionsbarnmorskorna föreslagna aflöningsbeloppen, respektive 3,600 kronor och 900 kronor, förefölle statskontoret så måttligt tilltagna, att intet skäligen syntes vara att däremot erinra.

Mot förslaget att de biträdande lärarnas aflöning, som för närvarande utginge i form af arfvode, i de nya staterna skulle fördelas i lön och tjänstgöringspenningar hade statskontoret ej heller något att erinra.

Vidkommande frågan om semester för de båda lärarna vid hvarje anstalt, anmärkte statskontoret beträffande den beräknade kostnaden för barnmorskelärarnas semester, att denna af medicinalstyrelsen beräknats till samma belopp som för närvarande vore i staterna för ändamålet upptaget eller 125 kronor för hvarje lärare. Då emellertid semestertiden vore afsedd att fortfarande som hittills utgöra en och en half månad, men barnmorskelärarnas tjänstgöringspenningar vore föreslagna till förhöjning från 1,000 kronor till 2,500 kronor, syntes det för semestern erforderliga beloppet i enlighet därmed få beräknas till 312 kronor 50 öre för en hvar af öfverlärarna.

Den för de biträdande lärarna ifrågasatta årliga semestern af en månad syntes, på grund af hvad i ärendet vore upplyst angående omfånget af dessa lärares arbete, vara af behofvet påkallad, och statskontoret hade fördenskull ansett sig böra biträda förslaget i denna del. I afseende å den därför beräknade kostnaden förekomme, att denna upptagits till 125 kronor för hvarje lärare i stället för, såsom synts hafva bort äga rum, med en semestertid af en månad och till 1,200 kronor beräknade tjänstgöringspenningar, 100 kronor.

Statskontoret hade inhämtat, att anledningen till att ifrågavarande ersättning upptagits till 125 kronor vore att söka i den omständigheten, att det ansetts blifva förenadt med oöfverstigliga svårigheter att mot en ersättning af allenast den på en månad belöpande delen af tjänstgöringspenningarna erhålla kompetent och duglig vikarie. På grund af hvad sålunda blifvit upplyst, hade statskontoret icke ansett sig böra framställa någon anmärkning mot det för ifrågavarande semestervikariat beräknade beloppet.

Beträffande slutligen medicinalstyrelsens förslag till förändrad uppställning af de stater, som bestriddes från åttonde hufvudtitelns anslag till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen, hade detta förslag, enligt hvad statskontoret erinrade, sin hufvudsakliga grund i det förhållande, att numera och sedan lång tid tillbaka undervisningen för barnmorskeelever i Stockholm, ehuru lydande under direktionen för allmänna barnbördshuset, vore förlagd till Stockholms stads barnbördshus. Det hade därför synts lämpligt, att det för närvarande å allmänna barnbördshusets stat utgående anslaget, som i sig upptoge såväl de belopp, som vore afsedda för barnbördshusets eget behof, som ock de för barnmorskeundervisningen beräknade, uppdelades i två anslag, afsedda, det ena för barnbördshuset och det andra för undervisningsanstalten.

Då den sålunda föreslagna uppdelningen endast komme att i formellt hänseende gifva ett uttryck för en redan faktiskt tillämpad anordning och otvifvelaktigt komme att leda till större reda och öfverskådlighet, ville statskontoret förorda förslaget i denna del.

Vidkommande sättet för uppdelningen af anslaget i fråga biträdde statskontoret i hufvudsak det af medicinalstyrelsen föreslagna. Endast i afseende å ett belopp ansåg sig statskontoret böra något närmare yttra sig.

För närvarande funnes å allmänna barnbördshusets stat upptaget ett belopp af 2,532 kronor till understöd åt 12 barnmorskeelever, hvilket belopp anvisats genom kungl. bref den 30 januari 1824 och den 20 mars 1858. I medicinalstyrelsens förslag vore detta belopp uppdeladt med 372 kronor på allmänna barnbördshuset och 2,160 kronor på undervisningsanstalten.

Då det syntes statskontoret anmärkningsvärdt, att några medel skulle behöfva för berörda ändamål afses vid allmänna barnbördshuset, där, enligt hvad af handlingarna syntes framgå, ingen undervisning för barnmorskeelever numera bedrefves, hade statskontoret i denna fråga förskaffat sig närmare upplysningar och därvid inhämtat, att två barnmorskeelever plägat tidtals tjänstgöra vid detta barnbördshus samt att af nämnda belopp 372 kronor då användts för deras räkning, men att, sedan numera äfven denna tjänstgöring upphört, beloppet disponerats för allmänna barnbördshusets eget behof.

Vid detta förhållande och då det syntes statskontoret mindre lämpligt, att ett af Riksdagen anvisadt belopp till en del toges i anspråk för ändamål, hvarför detsamma icke vore afsedt, ansåg statskontoret, att hela berörda belopp 2,532 kronor borde upptagas under barnmorskeundervisningsanstaltens stat.

Det belopp, hvarmed anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen för genomförande af den föreslagna löneregleringen behöfde höjas, utgjorde, med iakttagande af den, såsom statskontoret påpekat, erforderliga förhöjningen i det för öfverlärarnas semester beräknade beloppet, 10,025 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t vid föredragning af detta ärende den 23 december 1908 förklarat sig ej finna skäl att i anledning af den gjorda framställningen aflåta proposition till 1909 års Riksdag, öfverlämnades, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, handlingarna i ärendet till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af kommitténs uppdrag.

Framställning 15/1 1909.

Uti en den 15 februari 1909 till ecklesiastikdepartementet ingifven skrift anhöllo lärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna, professorerna

M. Sondén och K. A. Walter samt biträdande lärarna vid samma anstalter E. Alin och L. Lindquist, att Kungl. Maj:t måtte anmoda löneregleringskommittén att, så fort sig göra läte, behandla nämnda anstalters löneregleringsfråga samt att denna därefter måtte framläggas till behandling redan vid 1909 års riksdag.

Under erinran att gällande aflöningar fastställdes för barnmorskelärarna år 1879 samt för de biträdande barnmorskelärarna år 1899 anförde sökandena, hurusom ännu vid sistnämnda tidpunkt undervisningsåret varit uppdeladt i fyra lika delar, två terminer och två mellanterminer. Under terminerna hade undervisning i den allmänna förlossningskonsten meddelats af läraren 6 dagar och biträdande läraren 3 dagar i veckan. Under mellanterminerna hade läraren undervisat i den instrumentala förlossningskonsten under 1 månad, och under de öfriga 2 månaderna af hvarje mellantermin hade oafbrutet pågått klinisk undervisning, som hade ledts af endera läraren. Sålunda hade under den tid, den biträdande läraren skötte kliniken, läraren kunnat erhålla ledighet och tvärtom.

På grund af ökade kraf på undervisningen hade terminerna ökats samtidigt med att elevantalet växt, och under de senare åren hade såväl den teoretiska som den praktiska undervisningen fortgått oafbrutet hela året om, dock under iakttagande af lärarnas rätt till semester — sådan rätt tillkomme dock icke för närvarande de biträdande lärarna.

Under framhållande att 1907 års stadga för barnmorskeundervisningen syntes hafva fastslagit, att undervisningen skulle fortgå hela året om utan afbrott, ansågo sökandena detta förhållande böra tagas i betraktande vid regleringen af lärarnas och de biträdande lärarnas löner.

Lärarna och de biträdande lärarna hade emellertid icke endast att meddela undervisning, utan de vore äfven öfverläkare och biträdande läkare vid de i förbindelse med undervisningsanstalterna stående barnbördshusen. Dessa senare tillhörde vederbörande kommuner och såsom läkare vore de nämnda lärarna respektive kommuners tjänstemän.

I Stockholm hade alltifrån år 1865, då barnmorskeundervisningen faktiskt öfverflyttades från allmänna barnbördshuset till stadens s. k. provisoriska barnbördshus, läraren varit öfverläkare och därtill antagits af Stockholms hälsovårdsnämnd samt uppburit lön af staden. Sedan

nämnda år af hälsovårdsnämnden antagits en biträdande läkare, hade, efter inrättandet år 1867 af den biträdande lärarbefattningen, dåvarande biträdande läkaren förordnats att äfven bestrida befattningen såsom biträdande lärare. Biträdande lärar- och biträdande läkarbefattningarna hade alltsedan varit bestridda af samma person.

Då klientelen vid Stockholms stads barnbördshus, hvilken till en början varit ringa, hastigt började tillväxa, ifrågasattes flera gånger, att öfverläkarens aflöning från kommunen, hvilken utgjorde 1,500 kronor, däraf 1,050 lön och 450 tjänstgöringspenningar, skulle höjas i förhållande till det ökade arbetet. Någon sådan förhöjning hade emellertid icke kommit till stånd, bland annat af den anledning att, då planer till uppförande af nytt barnbördshus blifvit framställda, det varit ovisst, huruvida barnmorskeundervisningen skulle komma att förläggas dit, och sålunda osäkert huru aflöningsvillkoren skulle bestämmas.

Uti det af stadsfullmäktige gjorda erbjudande angående undervisningens förläggande till stadens nya barnbördshus hade stadsfullmäktige uppställt såsom villkor, bland andra, att läraren och biträdande läraren skulle vara pliktiga att, utan särskild ersättning från stadens sida, bestrida de göromål, som tillkomme öfverläkaren och biträdande läkaren vid barnbördshuset. Enligt kungl. bref den 9 juni 1905 hade detta villkor blifvit godkändt.

Ehuru den nuvarande öfverläkaren och biträdande läkaren icke kunde frånkännas de löneförmåner, som de såsom Stockholms stads tjänstemän åtnjöte (på öfvergångsstat), vore det, enligt sökandenas mening, likväl uppenbart, att förhoppningen att af Stockholms stad erhålla någon löneförbättring bortfallit äfvensom att, när de nuvarande innehafvarna af läkartjänsterna afginge, för deras efterträdare en reduktion af inkomsterna skulle äga rum till ett belopp, motsvarande de nuvarande läkaraflöningarna. Dessa befattningshafvare skulle sålunda komma att få uppbära endast lärarlönerna, hvilka likväl redan såsom sådana ansetts vara allt för knappt tillmätta.

Å Stockholms stads barnbördshus lämnades ännu år 1882 vård åt blott 876 patienter, hvaremot år 1908 patientantalet uppgick till 3,786. Toge man i betraktande denna utveckling af barnbördshuset och det där-

med förbundna, ständigt växande, i hög grad ansträngande och ansvarsfulla arbetet vid förlossningsanstalten, den största i norden, syntes skäl icke saknas för beviljandet af förbättrade aflöningsförmåner.

Vid barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg vore förhållandena i det hela likartade med dem i Stockholm. Antalet barnmorskeelever hade under de senare åren så ökats, att det vore ungefärligen lika stort som i Stockholm.

Enligt 1907 års stadga för barnmorskeundervisningen vore professorn (öfverläraren) vid undervisningsanstalten i Göteborg likasom motsvarande befattningshafvare i Stockholm pliktig att tjänstgöra såsom öfverläkare och biträdande läraren såsom biträdande läkare. Bestämmelse därom funnes ock i det mellan staten och stadsfullmäktige i Göteborg ingångna kontrakt angående barnmorskeundervisningens bedrifvande vid nämnda stads barnbördshus. Enligt sökandenas mening vore i nyssnämnda kontrakt icke klart uttaladt, att, på sätt fallet vore beträffande aftalet med Stockholms stad, lärarna vore förpliktade att utan ersättning från stadens sida bestrida läkartjänsterna.

I Göteborg hade emellertid lärarna under flera år utan särskild ersättning skött läkartjänsterna, men, sedan ett nytt barnbördshus blifvit uppfördt och klientelen visat stark tillväxt, hade stadsfullmäktige funnit skäligt att bevilja läkararfvoden till belopp af respektive 1,200 och 800 kronor.

Dessa arfvoden vore dock enligt sökandenas uppfattning satta alltför lågt, men, sedan i 1907 års stadga fastslagits lärarnas skyldighet att tjänstgöra såsom läkare, komme efter all sannolikhet arfvodena att förblifva vid nuvarande storlek, såvida de icke blefve indragna. En förbättring af de utaf statsmedel utgående aflöningarna syntes sökandena fördenskull i hög grad behöflig.

Sökandena omnämnde äfven, att de icke kommit i åtnjutande af något dyrtidstillägg.

Slutligen framhölls, att instruktionsbarnmorskorna, med hänsyn till deras maktpåliggande och ytterst ansträngande arbete, syntes vara förtjänta af någon aflöningsförbättring.

Sedan Kungl. Maj:t vid föredragning den 5 mars 1909 af ifrågavarande ansökning förklarat sig ej finna skäl att aflåta proposition i ämnet till 1909 års Riksdag, blef, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, ansökningen öfverlämnad till kommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af det kommittén gifna uppdrag.

Kommitténs förslag.

Såsom förut anförts, åtnjuter en hvar af *barnmorskelärarna* (d. v. s. de båda öfverlärarna, professorerna) för närvarande af statsmedel 4,000 kronors aflöning, däraf 3,000 i lön och 1,000 i tjänstgöringspenningar. Af vederbörande kommuner uppbära de i egenskap af öfverläkare aflöningar, i Stockholm 1,500 kronor och i Göteborg 1,200 kronor. De åtnjuta sålunda för närvarande resp. 5,500 och 5,200 kronor i sammanlagd aflöning från stat och kommun. *Aflöningsförmåner.*

Med hänsyn ej mindre till den vetenskapliga utbildning, som kräfves för ifrågavarande befattningshafvare, än äfven till de synnerligen maktpåliggande och ansvarsfulla åligganden, som tillhöra dem i deras dubbla egenskap af öfverlärare och öfverläkare, synes det kommittén uppenbart, att dessa aflöningsbelopp äro alldeles för låga.

Medicinalstyrelsen har i sin underdåniga framställning den 9 oktober 1908 uttryckt den mening, att aflöningen för ifrågavarande befattningshafvare icke bör blifva lägre än hvad som vid 1908 års riksdag bestämdes för flertalet professorer vid karolinska institutet, eller 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringpenningar, jämte 600 kronors ålderstillägg till lönen efter fem år.

Kommittén instämmer utan all tvekan i hvad medicinalstyrelsen sålunda anfört och anser fördenskull, att öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna böra komma i åtnjutande af motsvarande aflöningsförmåner.

Emellertid är att märka, att det af Stockholms kommun lämnade bidrag till vederbörande lärares aflöning med all säkerhet kommer att indragas vid nuvarande tjänstinnehafvares afgång på grund af den öfverens-

kommelse, som år 1905 träffades mellan staten och Stockholms stad angående barnmorskeundervisnings anordnande vid stadens nya barnbördshus. Enligt denna öfverenskommelse skola nämligen, såsom förut är nämndt, både öfverläraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som böra tillkomma en öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus.

Hvad barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg angår, synes aftalet mellan staten och Göteborgs kommun vara sådant, att de för närvarande till öfverläraren och den biträdande läraren utgående arfvoden kunna när som helst indragas. I hvarje fall kunna de ej med säkerhet påräknas för de nuvarande tjänstinnehafvarnas efterträdare.

De aflöningsförmåner, som vid nu förestående löneregler ing beträffande barnmorskeundervisningsanstalterna anses böra tillerkännas vederbörande lärare, torde alltså böra i sin helhet uppföras att utgå af statsmedel, men tillika bestämmelse meddelas i syfte att, hvad nu särskildt angår öfverlärarna, aflöningarna af statsmedel skola minskas med de belopp, som från vederbörande kommuner utgå till dessa befattningshafvare såsom öfverläkare vid städernas barnbördshus.

De *biträdande lärarna* vid barnmorskeundervisningsanstalterna åtnjuta för närvarande af statsmedel arfvoden å 2,500 kronor hvardera samt af vederbörande kommuner resp. 1,500 kronor (i Stockholm) och 800 kronor (i Göteborg).

Med hänsyn till den utveckling, de nämnda läroanstalterna ernått, och enär de biträdande lärarna böra vara fullt kompetenta att, vid semester eller förfall för öfverlärarna, på egen hand leda och handhafva undervisningen, har medicinalstyrelsen ansett angeläget, att befattningarna finge karaktären af ordinarie tjänster; och har styrelsen föreslagit, att aflöningarna måtte höjas till 3,600 kronor samt fördelas i lön 2,400 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor. Statskontoret har ansett de sålunda föreslagna aflöningsbeloppen så måttligt tilltagna, att intet skäligen syntes vara att däremot erinra, och har statskontoret ej heller haft något att erinra mot förslaget, att de biträdande lärarnas aflöning skulle i de nya staterna fördelas i lön och tjänstgöringspenningar.

Kommittén har ofvan vid behandlingen af frågan om aflöningsförmånerna för öfverlärarna uttalat, att de aflöningsförmåner, som vid nu förestående lönereglering beträffande barnmorskeundervisningsanstalterna anses böra tillerkännas vederbörande lärare, torde böra i sin helhet uppföras att utgå af statsmedel, men att tillika vissa bestämmelser böra meddelas med hänsyn till de nu utgående bidragen från vederbörande kommuner till lärarnas aflöning. Såsom i fråga om öfverlärarna skulle det då böra, äfven hvad de biträdande lärarna angår, stadgas, att de aflöningar af statsmedel, som kunna varda bestämda för dem, skola minskas med hvad kommunerna för ändamålet anvisa.

Om nu emellertid aflöningen till biträdande lärare sattes till det af medicinalstyrelsen förslagna belopp, 3,600 kronor, skulle följden blifva den, att nuvarande biträdande läraren vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm, om han inginge på ny stat, skulle få sin aflöning minskad från 4,000 till 3,600 kronor, medan den nuvarande innehafvaren af motsvarande befattning i Göteborg finge sin nuvarande aflöning 3,300 kronor höjd med 300 kronor.

I betraktande af ifrågavarande befattningars viktiga och ansvarsfulla beskaffenhet förefaller det kommittén, som om de af medicinalstyrelsen föreslagna beloppen, om de minskas med kommunernas anslag, blefve allt för låga, och kommittén har fördenskull ansett sig böra ifrågasätta deras höjning till 4,000 kronor, fördelade i lön 2,500 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor.

Då de ifrågavarande befattningarna torde vara att betrakta såsom öfvergångsplatser, har kommittén, i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, ansett sig icke böra hemställa om ålderstillägg åt innehafvarna af samma befattningar.

Däremot har kommittén, lika med de nämnda myndigheterna, funnit sig böra tillstyrka en årlig semester af en månad för biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalt.

Genom bifall till hvad kommittén föreslagit i fråga om aflöning åt biträdande lärare undgår man att, i strid mot vanliga regler, behöfva såsom vikariatsersättning vid ifrågavarande tjänstinnehafvares semester anslå högre belopp än å semestertiden belöpande tjänstgöringspenningar.

Instruktionsbarnmorskorna uppbära för närvarande af statsmedel hvardera 800 kronors arfvode, hvartill för år 1909 torde böra komma extra lönetillägg, för instruktionsbarnmorskan i Stockholm 120 kronor och för den i Göteborg 96 kronor. Till instruktionsbarnmorskorna lämnas därjämte af vederbörande kommuner, såsom ersättning för sjukvårdsarbete, bostad, med värme och lyse, samt kost äfvensom till instruktionsbarnmorskan i Stockholm kontant 600 kronor samt två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter 5 och 10 år, och till instruktionsbarnmorskan i Göteborg 240 kronor.

Med hänsyn till de extra lönetillägg, som för närvarande utgå till instruktionsbarnmorskorna, och i betraktande af deras trägna arbete anser kommittén det af statsmedel till dem utgående arfvodet böra bestämmas till 1,000 kronor. Att från detta arfvode till någon del afräkna värdet af de förmåner, vederbörande kommuner lämna instruktionsbarnmorskorna, bör enligt kommitténs förmenande icke kunna ifrågakomma.

Då sistbemälda båda befattningshafvare torde kunna komma i åtnjutande af pension såsom barnmorskor, synes intet vara att erinra däremot att deras aflöning af statsmedel fortfarande uppföres såsom arfvode, allrahelst de enligt stadgan för barnmorskeundervisningen antagas med tre månaders uppsägning.

Då instruktionsbarnmorskorna otvifvelaktigt hafva ett synnerligen ansträngande arbete, har kommittén velat framhålla angelägenheten däraf, att dem måtte kunna beredas en årlig semester af en månad, när sådant utan olägenhet kan äga rum; och har kommittén för sådant ändamål ansett anslaget i stat till vikariatsersättningar under semesterledigheter böra ökas med 75 kronor för hvardera barnmorskeundervisningsanstalten.

Kommittén anser sig böra meddela, att statsmedel till belopp af 2,000—3,000 kronor årligen under åtskilliga år varit anvisade å extra stat till anordnande af repetitionskurser i Stockholm, Göteborg och vissa år äfven i Lund för äldre barnmorskor äfvensom till beredande, så vidt ske kunde, af fri bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnor däri under den tid, de genomginge dessa kurser, samt att af dessa medel arf-

voden jämväl utgått till öfverlärare, biträdande lärare och instruktionsbarnmorskor vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg.

Då det emellertid torde vara ovisst, om och i hvad mån dylika kurser för framtiden må komma att anordnas, har kommittén ansett sig sakna anledning att vid afgifvande af förslag till reglering af löneförhållandena vid barnmorskeundervisningsanstalterna taga hänsyn till nyssberörda arfvoden, helst som vid eventuellt anvisande framdeles af anslag till dylika kurser hänsyn lärer, om så anses lämpligt, kunna tagas till den löneregglering, som må varda fastställd för barmorskeundervisningsanstalterna.

Mot hvad som af statskontoret anförts i fråga om kostnaderna för semester åt öfverlärarna vid nämnda undervisningsanstalter samt i fråga om ändring i allmänna barnbördshusets och undervisningsanstalternas stater har kommittén icke funnit något att erinra.

Kommittén hemställer,

att å särskilda stater för barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg må upptagas:

aflöning till en öfverlärare med 7,500 kronor, däraf 5,000 i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, hvartill kan komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år;

aflöning till en biträdande lärare med 4,000 kronor, däraf 2,500 i lön och 1,500 i tjänstgöringspenningar;

arfvode till en instruktionsbarnmorska med 1,000 kronor; samt

till vikariatsersättningar under semester för öfverlärare, biträdande lärare och instruktionsbarnmorska ett sammanlagdt belopp af 512 kronor 50 öre för hvardera anstalten; äfvensom

att, i sammanhang med fastställandet af nya stater, bestämmelse måtte meddelas i syfte att, så länge från vederbörande kommuner ersättningar utgå till öfverlärarna och de biträdande lärarna i deras egenskap af

öfverläkare och biträdande läkare vid städernas barnbördshus, aflöningarna af statsmedel skola minskas med motsvarande belopp.

Aflöningsvillkor.

Vid uppgörande af förslag till aflöningsvillkor för öfverlärarna och de biträdande lärarna, hvilka sistnämndas befattningar, likasom redan är fallet med öfverlärarnas, skulle blifva ordinarie tjänster, har kommittén tagit behörig hänsyn i tillämpliga delar till de bestämmelser, som vid de senare årens riksdagar fastställts i afseende å åtskilliga då beslutade löneregleringar, och tillåter sig kommittén nu hemställa,

att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som kommittén förslagit för öfverlärare och biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af sådan befattning skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af barnmorskeundervisningen eller eljest kan varda stadgad;

att med befattning af ifrågavarande slag icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan befattning hos kommun än befattning vid det barnbördshus, där barnmorskeundervisningsanstalt är förlagd;

att med befattning af ifrågavarande slag ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår öfverlärare, Kungl. Maj:t och, hvad angår biträdande lärare, medicinalstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att

ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid barnmorskeundervisningsanstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som erfordras för befattningens uppehållande eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af medicinalstyrelsen pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej medicinalstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall för öfverläraren, eller när det erfordras för beredande af semester åt denne, biträdande läraren skall vara skyldig att, om han förordnas att bestrida öfverlärarbefattningen, densamma mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet

af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor, att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester; under iakttagande att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd, börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjutas af öfverlärare under en och en half månad samt af biträdande lärare under en månad;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som

därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde böra förklaras,

att en hvar, som med eller efter ingången af det år, med hvars början den nya staten träder i kraft, tillträder befattning af ifrågavarande slag, skall vara pliktig att underkasta sig ofvanberörda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande innehafvare af sådana befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner af statsmedel, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension å allmänna indragningsstaten, som dittills tillkommit dem.

Staterna för allmänna barnbördshuset samt undervisningsanstalterna för barnmorskor skulle, med de af statskontoret och kommittén tillstyrkta ändringar i medicinalstyrelsens förslag, erhålla följande utseende: *Stater och kostnadsberäkning.*

	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
Allmänna barnbördshuset:				
1 föreståndersk a	300	—		
till inköp och underhåll af instrument . .	75	—		
till barnbördshusets öfriga verksamhet jämlikt särskilda kungl. bref beviljade medel	24,478	—	24,853	—
Transport	—	—	24,853	—

	lön.	tjänstgöringsp.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
Transport			—	—	24,853	—
Undervisningsanstalten för barnmorskor i Stockholm:						
1 öfverlärare	5,000	2,500	7,500	—		
Anm. Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.						
1 biträdande lärare . . .	2,500	1,500	4,000	—		
1 instruktionsbarnmorska, arfvode			1,000	—		
vikariatsersättningar under semester för öfverläraren, biträdande läraren och instruktionsbarnmorskan			512	50		
premier för barnmorskeelever			75	—		
understöd åt barnmorskeelever			2,532	—		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriel			500	—		
till lokaler m. m. för barnmorskeundervisning			5,000	—	21,119	50
Undervisningsanstalten för barnmorskor i Göteborg:						
1 öfverlärare	5,000	2,500	7,500	—		
Anm. Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.						
1 biträdande lärare	2,500	1,500	4,000	—		
1 instruktionsbarnmorska, arfvode			1,000	—		
vikariatsersättningar under semester för öfverläraren, biträdande läraren och instruktionsbarnmorskan			512	50		
Transport			13,012	50	45,972	50

	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.
Transport	13,012	50	45,972	50
till frilärlingars underhåll m. m.	2,600	—		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriel	500	—	16,112	50
Summa	—	—	62,085	—
Enligt de under år 1909 gällande staterna utgjorde statsanslagen:				
till allmänna barnbördshuset och undervisningsanstalten i Stockholm för barnmorskor . . . . . kronor 40,385				
samt till undervisningsanstalten i Göteborg . . . . . » 10,525	50,910	—		
Ökningen skulle sålunda vid bifall till kommitténs förslag uppgå, ålderstillägg oberäknade, till	11,175	—	62,085	—

Härvid bör dock erinras, att vederbörande kommuner för närvarande bidraga till öfverlärarnas och de biträdande lärarnas aflöning med tillhopa 5,000 kronor, hvilka böra tills vidare afräknas från de för barnmorskeundervisningsanstalterna föreslagna statsanslag. Intilldess ändring i fråga om dessa bidrag kan varda vidtagen, utgör kostnadsökningen för statsverket sålunda, ålderstillägg oberäknade, allenast 6,175 kronor. Tages hänsyn till extra lönetillägg, som utgått på senare tiden, varder kostnadsökningen ännu något mindre.

De ålderstillägg, som kommittén föreslagit för öfverlärarna, skulle enligt kommitténs mening utgå af åttonde hufvudtitelns gemensamma anslag till ålderstillägg. Då öfverlärarna hittills icke varit berättigade till ålderstillägg, kommer alltså, vid bifall till kommitténs förslag, utgifterna å nyssberörda anslag att i någon mån ökas.